

Lekarze o homeopatii - 2010-02-04

Naczelna Rada Lekarska wezwała lekarzy do zaprzestania leczenia środkami homeopatycznymi.

Stanowisko Naczelnej Rady Lekarskiej

z dnia 4 kwietnia 2008 r. w sprawie stosowania homeopatii i pokrewnych metod przez lekarzy i lekarzy dentyistów oraz organizowania szkoleń w tych dziedzinach

Naczelna Rada Lekarska negatywnie ocenia zjawisko stosowania homeopatii i pokrewnych nienaukowych metod przez niektórych lekarzy i lekarzy dentyistów, a także organizowanie szkoleń w tych dziedzinach przez instytucje i organizacje mające sprawować pieczę nad prawidłowym wykonywaniem zawodów medycznych.

Stale narasta liczba dowodów oraz przekonanie środowisk naukowych w medycynie, że homeopatię należy zaliczać do nienaukowych metod tzw. medycyny alternatywnej, która proponuje stosowanie bezwartościowych produktów o nie zweryfikowanym naukowo działaniu.

Rada wyraża zaniepokojenie, że część lekarzy i lekarzy dentyistów, jak również niektóre organizacje lekarskie i uczelnie medyczne angażują się w popularyzację homeopatii i pokrewnych metod, służąc pomocą w organizacji szkoleń i działań mających na celu legitymizowanie oraz promocję homeopatii.

Naczelna Rada Lekarska uważa, że działania takie stoją w sprzeczności z art. 57 Kodeksu Etyki Lekarskiej, który mówi: "Lekarz nie może posługiwać się metodami uznanymi przez naukę za szkodliwe, bezwartościowe lub nie zweryfikowanymi naukowo. Nie może także współdziałać z osobami zajmującymi się leczeniem, a nie posiadającymi do tego uprawnień", jak również ze stanowiskiem Naczelnej Rady Lekarskiej Nr 24-02-IV z dnia 8 listopada 2002 r. w sprawie tzw. medycyny alternatywnej.

Zapisy te zobowiązują Naczelną Radę Lekarską, inne organy samorządu lekarskiego oraz wszystkich jego członków nie tylko do przeciwstawiania się ww. tendencjom, ale również do popierania działań tych lekarzy, lekarzy dentyistów i organizacji lekarskich, których celem jest troska o zachowanie racjonalnego charakteru medycyny praktykowanej w naszym kraju oraz racjonalnego wydatkowania prywatnych i publicznych środków przeznaczanych na leczenie.

Sekretarz Mariusz Janikowski

Prezes Konstanty Radziwiłł

Stanowisko zespołu ekspertów Naczelnej Rady Lekarskiej w sprawie stosowania oraz promowania metod homeopatycznych

Zespół ekspertów NRL w składzie:

1. Prof. Włodzimierz Buczko (AM Białystok) 2. Prof. Tadeusz Chruściel (NRL Warszawa) 3. Prof. Zbigniew Gaciong (AM Warszawa) 4. Prof. Paweł Górski (UM Łódź) 5. Prof. Wiesław Jędrzejczak (AM Warszawa) 6. Dr hab. Romuald Krajewski (NRL Warszawa) 7. Prof. Jerzy Kruszewski (NRL Warszawa) 8. Prof. Cezary Szczylik (WIM Warszawa) 9. Prof. Piotr Zaborowski (AM Warszawa)

po zapoznaniu się z obecnym stanem wiedzy o założeniach, skuteczności, bezpieczeństwie i konsekwencjach praktyk homeopatycznych stwierdza, że ta metoda leczenia nie spełnia wymagań stawianych metodom stosowanym we współczesnej medycynie i że jej zasady nie są zgodne z aktualną wiedzą medyczną. W szczególności Zespół zwraca uwagę, że:

1. Podstawy homeopatii są sprzeczne ze współczesną wiedzą na temat patogenyzy chorób oraz patofizjologii.

2. Założenie homeopatii, że pobudzanie organizmu do walki z chorobą można uzyskać przez stosowanie homeopatycznych dawek substancji, jest sprzeczne ze znanymi i dobrze udowodnionymi mechanizmami działania środków leczniczych. Według dostępnej wiedzy, potwierdzonej w ogromnej

liczbie przeprowadzonych zgodnie z wymogami nauki badań, wszystkie substancje w "dawkach symbolicznych" są po prostu pozbawione działania.

3. Homeopatyczna zasada "podobne leczyc podobnym" nie znajduje potwierdzenia na gruncie empirycznym.

4. Twierdzenie homeopatów, że ta sama choroba u każdego pacjenta przebiega zupełnie inaczej i że dlatego w tych samych schorzeniach należy u różnych pacjentów stosować odmienne leki, jest sprzeczne z wiedzą medyczną. Tak rozumiane "indywidualizowanie" postępowania uniemożliwia obiektywną weryfikację skuteczności leczenia homeopatycznego.

5. Tłumaczenie mechanizmu działania leków homeopatycznych jest sprzeczne z zasadami współczesnej chemii, farmakologii i immunologii, zwłaszcza z zasadą zależności efektu leczniczego od dawki leku. Zasada ta sprawdziła się w odniesieniu do wszystkich leków stosowanych w medycynie, których skuteczność wielokrotnie potwierdzono w ściśle kontrolowanych warunkach.

6. Współczesna wiedza z zakresu chemii i fizjologii wskazuje, iż nieprawdziwym jest twierdzenie, że lek homeopatyczny ma nabywać właściwą siłę działania poprzez wielokrotne rozcieńczanie pierwotnej substancji, zwykle wodą lub słabym roztworem alkoholu, często aż do rozcieńczenia "symbolicznego". Twierdzenie, że dopiero homeopatyczne rozcieńczanie substancji pozwala na uzyskanie bodźca ("potencji"), który jest zdolny uaktywnić zaburzone funkcje organizmu do walki z chorobą, jest nie do zaakceptowania na gruncie współczesnej fizjologii. Ponieważ wiadomo, że reakcje chemiczne i receptorowe wymagają stężeń substratu powyżej 1:107, nie jest możliwe działanie leków otrzymanych poprzez rozcieńczenie do potencji np. C12 (co odpowiada 1:1013) i większych, gdy np. w rozcieńczeniu D22 (1:1022) w 100 ml "leku" może występować zaledwie 1 cząsteczka pierwotnej substancji, a tym bardziej przy jego jeszcze dalszym rozcieńczaniu (homeopaci stosują nawet preparaty o "potencji" D200).

7. Zwiększanie siły działania leku homeopatycznego poprzez tzw. "potencjalizowanie", czyli np. wstrząsanie nim w określony sposób, nie da się wyjaśnić na gruncie jakiegokolwiek efektu znanego w fizyce lub chemii. Przytaczane analogie z medycyną akademicką w aspekcie zalecania wstrząsania leków przed użyciem są mylące, bowiem wstrząsanie służy jedynie uzyskaniu jednorodnej zawiesiny.

8. Stwierdzenie homeopatów, że działania ich leków nie da się wyjaśnić utartymi, obecnymi uniwersyteckimi wyobrażeniami, powoduje, że często szukają oni tłumaczenia mechanizmu działania produktów homeopatycznych poprzez tworzenie spekulatywnych koncepcji, odwołujących się do magii. W tych spekulacjach nie jest ważna obecność materialnej substancji w podawanych lekach, ale pozostawione przez nią "piętno" "pamięć" lub "informacja", bowiem to ona ma mieć zasadnicze znaczenie dla uzyskania efektu leczniczego. Jest to sprzeczne z wiedzą z zakresu chemii, fizyki, fizjologii i farmakologii.

9. Niewłaściwe jest określanie preparatów homeopatycznych mianem "leki", ponieważ nie mają one udowodnionej skuteczności oraz nie spełniają wymagań stawianych przy rejestracji produktów leczniczych.

10. Brak zgodności co do rodzaju, dawek oraz jakości produktów stosowanych w homeopatii i brak jasnych kryteriów stosowania leczenia uzupełniającego czynią metody homeopatyczne praktykami tzw. medycyny alternatywnej lub naturalnej oraz uniemożliwiają przeprowadzenie badań kontrolowanych zgodnych z przyjętymi i sprawdzonymi zasadami nauki.

11. Obecnie brak jest wysokiej jakości dowodów przeprowadzonych według zasad medycyny opartej na dowodach (EBM) dokumentujących skuteczność kliniczną leczenia homeopatycznego przewyższającą placebo.

12. Żadne z wytycznych opracowanych przez ekspertów polskich naukowych towarzystw medycznych nie zalecają stosowania metod homeopatycznych.

13. Fakt, że polskie przepisy prawne nie przewidują konieczności przedstawienia dowodów skuteczności i bezpieczeństwa oraz uzasadnienia wskazań do stosowania "leków homeopatycznych" przed ich rejestracją i dopuszczeniem do wprowadzenia na rynek, nie zwalnia lekarza od odpowiedzialności za możliwe skutki zaniechania leczenia metodami zgodnymi ze współczesną wiedzą medyczną.

14. Zasady etyki lekarskiej nakazują lekarzom stosowanie wyłącznie metod zweryfikowanych naukowo. Ponieważ zastosowania metod homeopatycznych nie da się uzasadnić naukowo, w przypadku niekorzystnego wyniku leczenia lub braku efektu leczenia zarzut niewłaściwego postępowania byłby trudny do oddalenia.

15. Nie da się również uzasadnić postępowania opartego na stwierdzeniu, że "lek homeopatyczny nie zaszkodzi". W przypadku schorzeń skutecznie leczonych lekami stosowanymi w medycynie obowiązkiem lekarza jest zastosowanie postępowania zgodnego ze współczesną wiedzą medyczną. Jeżeli zaś zdaniem lekarza zastosowanie leku nie jest konieczne, użycie metod homeopatycznych niepotrzebnie naraża pacjenta na koszty i może podważać zaufanie do lekarzy i medycyny.

Biorąc pod uwagę powyższe stwierdzenia, które nie wyczerpują wszystkich problemów związanych ze stosowaniem metod homeopatycznych, Zespół zgodnie stwierdza, że lekarze nie powinni stosować tych metod. Obowiązkiem lekarzy jest rzetelne informowanie pacjentów domagających się stosowania produktów homeopatycznych o braku ich skuteczności leczniczej. Lekarze, lekarze dentyści, instytucje i organizacje medyczne nie powinny organizować szkoleń i innych działań promocyjnych w zakresie homeopatii i metod wywodzących się z homeopatii.